

& onerati estis, & ego reficiam vos. 2181 Sic loquentem Deum Isaias cum audisset, ac praevidisset Christum in Cruce platum, & lancea latus ejus perfossam, exclamabat c. 51. 1. Attendite ad petram, unde excisi estis, & ad cavernam laci, de qua praecisi estis. LXX. vertunt: Inspicite in solidam petram, quam excidistis; & in foveam laci, quam fodistis. De Christo salvatore explicat S. Hieron. Hujus enim latus lancea perfoderunt; hujus foderunt manus & pedes. Profecto mirè sibi consonant Vulgatus & LXX. Vulgatus, juxta Hebr. phrasim familias vocantium domos, & filios Lapides ex Parentibus, quasi ex lapidicina, excisos; ostendit Christianos à Christo vitalem ducere originem. LXX. verò indignant Christi latus lancea transfixum & apertum, quasi vitae offitium, per quod patet omnibus accessus, & ingressus ad divinum cor, unde spiraculum vitae, unde vita gratiae, unde non casura vitae halitus. Redite praevicarios ad cor, attendite ad cavernam laci, de qua praecisi estis: inspicite in foveam lateris, quam fodistis, id est, propter vos perfossa est. Ecce Crucifixi inclinatum caput, quasi index, viam demonstrat, qua ituri, & redituri estis ad praecipuam vitae causam & originem. Venite ad me. 2182 Omnes vocat: Venite ad me omnes; quantumvis inimici, quantumvis rei, quantumvis ingrati. Audio Zachariam sic vaticinantem c. 9. 1. Onus verbi Domini in terra Hadrach, & Damasci requiesit ejus, quia Domini est oculus hominis, & omnium tribuum Israel. Emath quoque, & Tyrus, & Sidon. Onus vocat ex Hieron. & aliorum mente, Evangelii praedicationem terribilem adversus idololatriam & vitia omnia. Onus est, & si leve, & jugum, etsi suave. Per Hadrach, quae urbs est Judaeorum, & per Damascum Gentilium civitatem, universas mundi urbes, & nationes ad Christum convertendas, multi exponunt. Quò spectat Chald. efferens: Damascus convertetur, ut sit pavimentum domus divinitatis. Emath quoque convertetur, ut sit de terra domus majestatis ejus, & Tyrus & Sidon. Sed quid sibi vult, quod Damasc. Tyrus, & Sidon futurae sint requies Domini vel requies ejus? Numquid infatigabilis Deus, labore multo fatigaverat se? Ita planè, ea ratione, qua ipse offendit Pf. 68. 4. Laboravi clamans. Chald. lassatus sum vociferando. Et Jer. 15. 6. Laboravi rogans. Tigur. fatigatus sum rogans. Ex Hebr. vertas: Laboravi panitere, id est, laboravi invitans; vocans, rogans, ut praeniteres, teque converteres. Quasi Deus in peccatoribus ad eum conversis animum relaxet, confirmet vires, placidè obdormiat & quiescat. ô rem mirabilem! ô vide, quam anxie exoptet Deus omnium salutem. Et preme causam à Vate exhibitam: Quia Domini est oculus hominis. Mont. legit: quia Domini est intuitus vel oculus Adam: id est, sicut Adam omnes homines respicit, uti omnium caput & Parens, ita Christus, novus Adamus, novus homo de caelo caelestis universos spectat filios Adæ. Unde LXX. vertunt: Quia Dominus respicit homines, & omnes tribus Israel. Ubi Hier. Aequaliter cunctos homines respicit, & universas tribus Israel; absque acceptione ulla respicit personarum. Omnes ad se vocat, omnes invitat, omnium procurat salutem, patet omnibus divini pectoris ostium, nulli, vel inimicissimo, vel obduratissimo clauditur.

Isai. 51. 1. Ad Christi apertum latus redimus. S. Hieron. Omnes ad se vocat. Zach. 9. 1. Onus est Evangelii praedicationis, & doctrinae. Chaldæ. Dei quies convertens peccator. Pf. 68. 4. Jere. 15. 6. Dens aqua. Liber omnes respicit.

Venite ergo omnes; properate ad hoc principium, à quo tam multa in nos decora, & ornamenta, emolumenta redundant.

SECTIO VII.

A Jesu crucifixo, & sub Eucharisticis speciebus delitescente omnis gratiae, & gloriae suavitatis plusquam mellea.

2183 Nil dulcius melle, nihil mellito favo suavius. Et melli, & mellito favo confertur & praefertur divinae gratiae, & gloriae dulcedo: Spiritus enim meus super mel dulcis, & hereditas mea super mel & favum. A melle & favo sumpta metaphora mihi ostendit, melleam gratiam & gloriam non nisi à Christo crucifixo, & in Euchar. ad delicias nostras condito profluere. Sat in hujus rei confirmationem illa Christi verba purpureo exarata Davidis calamo Pf. 117. 12. Circumdederunt me sicut apes favum. De Judæis interpretantur, qui quasi apes Christum Dominum in passione, & crucis morte vehementer divexarunt, pupugerunt, confixerunt. Sic mellificaverunt non sibi, sed nobis gratiae & gloriae dulcedinem. Audi Aug. Ipsum Dominum caput Ecclesiae rectè accipimus circumdatum à persecutoribus, sicut circumdam apes favum. Quid enim ab ignorantibus gestum sit, mystica subtilitate Spiritus S. loquitur. Mel quippe apes operantur in favis: nescientes autem persecutores Domini fecerunt eum nobis in passionem dulciorem, ut gustemus, & videamus quā suavis est Dominus, qui mortuus est propter delicta nostra, & resurrexit propter justificationem nostram. Quid dulcius? Mellita peccatorum expiatio, mellea justificatio per dona gratiae jucundissima à Christo crucifixo, uti à favo elaborato, distillantur, fluunt. Preme, & regurgita ea Aug. verba: Fecerunt eum nobis in passione dulciorem. Etenim dulcis erat Deus, antequam Crucis mortem subiret; ex propria enim natura id habet; & sicut propria & innata illi est bonitas, ita & dulcedo; unde ad Rom. 2. 4. divitias bonitatis ejus, Paulus dixit, Syriacè, dulcedinis. Et David Pf. 24. 8. Dulcis & rectus Dominus. Hier. legit; bonus, & rectus. Hunc dulcissimum Deum peccatis suis amarificavit homo, juxta illud Osee 14. 1. Ad amaritudinem concitavi Deum suum: quod S. Hier. vertit ex Symmac. Dulcissimum Deum in amaritudinem vertit; ex Patre in Judicem, ex mellito in felleum. Dulcis adhuc erat, fel dulcedinem, & suavitatem suam in populum dumtaxat Israeliticum stillabat, ut Sap. 16. 21. dicitur: Substantia tua dulcedinem tuam, quam in filios habes, ostendebat. Ubi verò hominem sibi induit, & Crucis tormenta pertulit, dulcor factus est, non uni populo, sed universis mundi nationibus, ad omnes profluit caelestis gratiae mel. Vel favus in cruce, in quo tot patent cellulæ cereæ, quot vulnera, à quibus melleus cruor mellitaque totius mundi salus scaturit. 2184 Huc advoco duram illam rupem ex bina Mosaicæ virgæ percussione melle manantem. Deut. 32. 13. Constituit eum super excelsum petram, ut sugeret mel de petra. Et Pf. 80. 17. De petra melle saturavit eos. Ast de qua petra? Narratio extat Nu. 20. 11. & Deut. 8. 15. Et licet hæc verba non sint grammaticè accipienda, suadent illa tamen, aquas ex bino virgæ

Pf. 117. 12. Christus crucifixus in favo mellis. S. August. S. August. Rom. 2. 4. Pf. 24. 8. Ose 14. 1. S. Hieron. Sap. 16. 21.

virgæ attactu largiter excussas, fuisse utique dulcissimas, & jucundissimas. Unde S. Basil. in Pf. 80. In solidine jucundissimam illis aquam ex petra produxerat, quam sitientes mellis instar dulcem esse arbitrabantur. Certè petra illa petram aliam portendebat melleam omnino, in mellitas aquas longè dulciores solvendā; Christum nempe, ut Paulus demonstrat 1. Cor. 10. 4. Petra autem erat Christus, & quidem crucifixus: ut enim Macharius Philadelphensis Archiep. de exalta. Crucis apud Gretserum, virga autem erat Crux. Unde bina illa percussio ad Christum crucifixum spectabat flagellis, spinis, clavisque percussum; ut observat S. August. tract. 26. in Joannem, & Ser. 93. de tempore, Severianus orat. 4. in S. Crucem, Theophanes Cerameus Orat. in Exalt. Crucis. Subinde jam aqua illæ melle dulciores, sunt planè copiosissima gratiarum fluentia jucundissima, dulcissima à Crucifixo Jesu largiter ad nos profuentia. Percussus Christus in Cruce (ait Aug. ser. illo 93.) novi testamenti fontes eduxit: necesse erat ut ille percuteretur: nisi enim percussus fuisset, & sacro ipsius latere sanguis, & aqua mansisset, universus mundus sitim patiens interisset. Verè petra Christus virgis millies percussus dulcissima gratiae, & gloriae mella distillat: ex plagis ejus multis multi nectarei, ac mellei exundant fructus ad hominum vitam perennandam. 2185 Opportunè David canebat Pf. 38. 8. Substantia mea apud te est. Ex Græco legas cū Origene: à te est. Quæ hæc substantia? Et quo pacto à Deo est? Aperit idem Adamantius: Si habeo substantiam spiritualium divitiarum, à Deo est; insufflavit enim Dominus in faciem hominis spiraculum vite, & factus est in animam viventem. Sentit perspicue, unā cum anima rationali infusam homini fuisse divinam gratiam, ac reliqua supernaturalia dona; quæ sunt præcipua hominis substantia, & formalis quædam participatio divinæ substantiæ, de qua Nazianzenus Deum loquentem inducens orat. 49. ad locum sapientiæ nuper relatam: Substantia mea, dulcedo mea est. Hanc à Deo in homines dulcedinem non nisi à Christo crucifixo dixerim profluxisse: cum non nisi per illum Dei inspirationem sive halitum fuerit communicata. Atqui ubi vulgatus legit: inspiravit, Hebraicè est napach, quod significat etiam respirare, sive animam emittere: & ut Olearius observat, flatum emittere, sive dum quis vivit, sive dum quis moritur. Igitur divinum Verbum tunc humanam effigiem præ se ferens, imò umbratili quadam crucifixi specie indutum, flatum emittit ut vivens, & flatum emittit ut moriens: inspiravit, & exspiravit, seu emisit spiritum, quasi jam à cruce pendens. Utique ut præmonstraret, substantiam spiritualium divitiarum, quæ est veluti stilla quædam dulcissimæ substantiæ divinæ, non nisi ab ipso in Cruce divexato, vulnerato, & mortuo distillari, & profluere. Sic spiritus ejus super mel dulcis, sic hereditas ejus super mel & favum. 2186 Nota est, ac celebris ea Leonis à Samphone strangulati historia Jud. 14. Hic illud maximè expendendum: quòd cum cadaver Leonis visurus post aliquot dies reverteretur: Ecce examen apum erat in ore Leonis, ac favus mellis. Ex re est, ut observat Procopius, quòd favus mellis in ore Leonis non viventis, sed jam mortui, fuerit repertus. Rem altius perscrutemur. Certè per Leonem mortuum

S. Basil. Christus vulneratus est petra mellita. 1. Cor. 10. Machari. Ab illo gratiarum fluentia dulcissima. S. August. Pf. 38. 8. Orige. Substantia hominis sunt spiritualia dona ex Dei substantia dulcissima. S. Nazian. Et ex Christi latere mellitissimo. Marc. 15. 37. Matth. 27. 50. Favus in ore Leonis. Judic. 14.

Christus in Cruce mortuus præsignabatur; juxta illud Jacobi vaticinium Genes. 49. 9. Caput leonis Juda: ad prædam filii mei ascendisti, requiescens accubisti ut Leo. In hujus Leonis ore favus mellis elaboratus reperitur abundè distillans gratiæ & gloriae dulcedinem. Et cum in Christo crucifixo tot sint ora, quot vulnera; totus ipse mellitus favus est, & quasi foraminata & cancellata cera mel continens & profundens. Quòd facit Tigurinæ translatio: Et ecce examen apum in corpore Leonis, & mel cum cera. Est hæc Augustini interpretatio Ser. 107. de tempore: De comedente utique, id est, de morte, quæ cuncta devorat, atque consumit, exivit cibus ille, qui dixit: Ego sum panis vivus, &c. quem humana exacerbat iniquitas, eique aceti, & fellis amaritudinem propinavit, atque ab eo plebs gentium vite dulcedinem conversa suscepit. Consonat Lyranus in Glossa ita splendide. Per Leonem laceratum potest intelligi corpus Christi flagellis, & clavibus platum: quod ipsemet per Samsonem figuratus laceravit, in quantum ad passionem voluntarie se obtulit. Et de ejus corpore mortuo exivit sanguis & aqua, ex quibus virtutem habent Ecclesie Sacramenta, inter quæ (attende his pro proximè dicendis de altaris mysterio) principale est Eucharistiæ Sacramentum; in quo hætenus dulcissimus cibus. Vides, à Christo crucifixo purissimas gratiæ dulcedines plusquam melleas emanare? 2187 Hic rursus suam pulset lyram Regius Cantor Psalm. 35. 9. Inebriantur ab ubertate domus tue, & torrente voluptatis tuæ potabis eos. De gloriae deliciis hæc multo explicant; Helychius verò id non negat, sed addit, & illas, & gratiæ etiam dulcedines à Christo plagato & crucifixo emanare. Favet contextus: nam versu proximè antelapso distinxerat Pfaltes: Filii hominum in tegmine alarum tuarum sperabunt. Quod Arnobius interpretatur de expansione manuum Christi in Cruce fixarum. A Christo igitur passo, qui in Cruce est ad instar foraminatæ & cancellatæ domus mellita gratiæ & gloriae ubertas, ac deliciarum torrens, seu torrens mellis, ut aiebat Job, copiosè in filios Ecclesie emanant. Accipe Helychii verba in Cat. Græca. Domus Dei corpus ejus est. Ubertas sanguis & aqua, quæ è latere ejus sunt, ex qua fideles omnes salutari ebrietate inebriati sunt. Torrens enim voluptatis fuisse Christi pœne. 2188 Nec fallar, si hoc illud esse dixerim, quod intuitus Joannes est Apoc. 22. 1. ubi ex multorum mente de felicissimo militantis Ecclesie statu sermo est. Et ostendit mihi fluvium aquæ vitæ splendidum tanquam crystallinum procedentem de sede Dei, & Agni. Agni utique, quem se vidisse testatur, statem tanquam occisum. Græcè, mactatum, sacrificatum, immolatum; quod de Christo in Cruce vulnerato, & vulnerum signa post resurrectionem retinente, multi capiunt. A Christi ergo crucifixi throno, id est à Cruce, è qua ipse totus pendet plagatus, fluvius aquæ vitæ crystallinus abundè profluit, hoc est, Spiritus sancti gratia laticians civitatem sanctam, ut explicat S. Thomas. Hæc illa est S. Thomæ ubertas domus, torrens voluptatis, imò & torrens mellis: Spiritus sancti gratia. Ut enim eleganter S. Cyrillus lib. 23. Thefaur. c. 3. Qui mel gustatum; ex qualitate propria

Christus Leo in Cruce mortuus, inde favus gratiarum. Gen. 49. 9. Tigurina. S. Aug. Lyranus. Pf. 35. 9. Gratia dulcedo & torrens voluptatis à Christo plagato.